

BIRTHInvestigator: Sefanaia.CInterviewee: Josefa Ranuve.....Nakaile, TailevuULUTAGA: NA SUCU NI DUA NA GONE VOU.

- Ena gauna erau sa vakawati oti kina edua na gone yalewa kei na cauravou ka rau sa lai tiko sara yani ena nodrau vale. Oti sa mani kunekune kina na yalewa sa qai vosotaki cauravou na tamana, ni sa bukete na watimu ko na bukete tale ga ko iko. Oqo me na vakarautaka tiko nai yaya kece baleta na nona vakasucu na watina, mevaka na ba, sulu ni gone, na kena buka, na kena magiti, na kena teitei me sa vakarau kece tu ni se bera ni vakasucu na watina. Oti era sa na soqoni tiko mai na wekadrau mera sa mai vakarautaka na vakasucu neu yalewa ena matai ni luvena. Ena vaka tiko mai koya me yacova nai ka ciwa ni vula. Era sa na kila sara tu ga na marama na tikini siga kei na gauna sa na sucu kina na gone. Oti era sa na qai mai mocemoce tiko ena vale ka tiko na yalewa oqo, mera mai mocera tiko na nona vakasucu na marama oqo. Oti sa mani yaciva sara ni sa sucu na gone, kevaka gona egone dau vakasasamanitaki na nodrau i tubutubu na gone. Na gone koya ena sega ni tau era, enakeveti tiko mai veira na tiko ena loma ni vale, me yacova sara yani na bogi tini.

Cont'd Page 2.

- Mevaka ena gauna e se bera mai kina na lotu, ocei beka edau vakasucuma na marama ka via vakasucu ?
- Eke edau vakayagataki ga kina nai tovo ni nodra vakasama ka sa tu veira na marama ka sa solia vei koya na Kalou. Ia ni sa sucu na gone sa tu ko ira era kila na veika medau vakayacori vua. Mevaka beka nadraunikau vaka viti medau vakayagataki vei koya ka vakasucu. Kei na so tale na veimataqali wai era dau solia yani na marama ka ra sa kila tu na kena i cakacaka. Nai matai ni gone vakaoqo ni sa sucu mai edau sega ni tau era. Enakeveti wavoki tiko ga veira na marama ka ra tiko enaloma ni vale me yacova sara na bogi tini. Ena bogi tini sa qai rawa ni tau era na gone. Taumada ena bogiva edau caka talega kina edua na magiti. Ena gauna sa tau kina na gone sa na qai gole mai edua na turaga se dua na marama ka kauta mai edua na tabua levu me maivakatokara na yacani gone. Na tabua oqori e yacana tiko nai Vakataka ni yaca, mevaka e liu ni se bera na lotu. Ena kena vakatokai na yaca oqori sa kena balebale talega ni sa papitaiso na gone. Na kena magiti ena veisiga taucoko me yacova sara na bogi tini, caka talega na kena i yau.
- Na cava na mocemoce ?
- Sai ira na lako mai na tabani tagane kei na tabani yalewa ka ra mami mocemoce tiko baleta na nona sucu na gone vou.

- Ko ira na tiko oqo me yacova sara na bogi tini. Ni sa oti na bogi tini sa qai caka na kena magiti vata na kena i yau, mera sa qai wase yani na marama kei na turaga, oti era sa qai dui suka yani.
- Na cava edau caka ena uludra na gone sucu vou ?
- Mevaka ni se qai sucu edua na gone vou ka ulumatua ni dua na vuvale, edau vakatokai tu na drauni uluna me ulu tabu. Ni gauna sa koti kina ena caka talega edua na kena magiti, enamoku edua na vuaka vata na kena i coi. Era sa qai kacivi mai ko ira na wekana mera mai vakayagataka vata na kakana sa vakarautaki tu. Eke sa naqai tukuni kina ni oqori nai koti ni drauni uluni luvedrau. Oqori edau caka sara ka vakatau toka mai vei tama kei tina, mevaka ni kilai levu tu ni dau caka ga vua na gone ulumatua. Oqo erawa ni caka veira kece na luvedrau. Ni sa oti na bogi tini sa qai vo tale edua na cakacaka bibi. Mekau na mata ni gone veiratou na vugona mai na vanua e cavutu mai kina na tinana. Eke era sa qai vakarautaka na ibe kei tabua, ni ra sa yaco yani ki keya era sa na tiko mai mera tavaka mai na gone. Mevaka vei koya ka kauta tiko yani na gone ena taura tiko yani edua na tabua ia sa na vakaisulu tale tu ga yani na gone. Ia koya ka tavaka mai na gone sa na sulu tale tu ga mai vaka viti, ka taura tu mai edua na tabua. Ni gauna erau sa veisoli taka kina na gone, gauna vata talega erau sa na veisautaka kina veika erau dui taura tu. Mevaka

Cont'd Page 4.

- beka merau veisau i yau, me solia mai na nona i yau koya ka waraka mai na gone ka solia yani na nona i yau koya ka kauta tiko yani na gone. Ia kena vo ni yau sa bini ga yani ena matana levu. Ni vuni kena kau tiko na mata ni gone me lai vakadeitaki ni oqori tale ga na nona koro. Kevaka e muri ni sa na gole yani kina koro koya, sa rawa ni doudou kina mera na rawa ni cakava edua na ka. Mevaka ni dau caka edua na ka, sa tukuni mai veira na turaga ni vanua me kau yani vua na vasu me lai cakava mai. Kevaka gona edua na ka e vinakati mai sa narawa ni mai tosoya na vasu nai wiliwili ni ka e vinakati mai. Mevaka ni sa kau yani edua na gone kina dua na koro sa tiko tale ga mai keya edua na kena i sa. Mevaka ni sa kau yani na gone sa na kau vata yani na nona i yau, me vakadeitaki kina ni oqori talega na nona koro ni rua tiko na nonakoro.
- Rawa ni ko vakamacalataka mada na Cere ?
- Mevaka na Cere edua caka vua na gone vou, mevaka ni sa kele yani na takia se gole yani ena sauka ni koro. Eke ena tagi tiko na davui ia ko ira na ciciva na Cere era naveiciciyaki tiko me cici muria na rorogo ni davui. Era na cici kina yasana i matau ka cici kina yasana i mawi, me ra lai cici tale mai na saula ni koro. Koya e matai yani ena rawa ni tini na nona ibe sa na yaco yani na kena i karua vaka kina na kena i katolu.

Cont'd Page 5.

- Ni sa oti ga na bogi tini sa na oti talega na ka me vakayacori vua na gone vou ka se qai sucu. Sa na qai vakatau toka ga mai veirau nai tubutubu ni gone na veika me caka vua na luvedrau. Mevaka na nona koti yacova sara yani ni sa tubu cake tiko.
- Sai koya ga oqori na veika au kila tu me baleta na nona sucu edua na gone vou ni dua na mata vuvale.
- Sai koya beka ga koya.

S A O T I